

majetkových věcech. I to je ovšem velmi nepříznivý symptom pro zákon. Ale je i jiný úkaz, potěšitelnější, nasvědčující bezmoci i zákonů sovětských, ztroskotání jich o život, o vůli a duchovní statky člověka. Je to hlavně v oboru práva rodinného. Cituji doslovně to, co praví Hanfmann (str. 352): »Sledovalo-li sovětské právo rodinné ten účel, aby rozvrátilo dnešní formu manželství a aby urovnalo cesty organisaci manželských a rodinných poměrů na podkladě komunistickém, tož nebylo tohoto cíle ani po několikaleté působnosti sovětských zákonů ani zdaleka dosaženo. Obyvatelstvo lpí tvrdošijně a neústupně na náboženském a mravním živlu svazku manželského; co se tkne právních novot při rozvodech a poměrech majetkových, přijímá obyvatelstvo jen s největším váháním a opatrností i ony reformy zastaralého ruského rodinného práva, jež ruská právní věda a ruské právní citění ještě před revolucí považovaly za nutné. Rodinný život se v podstatě udržel, ačkoli sovětské panství i zde způsobilo nemalý zmatek.« —a.

Hans Kelsen: **Problém parlamentarismu**. Přel. Hanuš Sýkora. Politeia, sv. 1. Praha, 1926. — Dnes nejaktuálnější problém ústavního práva de lege ferenda jest nesporně problém parlamentu a parlamentarismu. Známý vídeňský profesor podává tu přehled jednotlivých otázek, na které se problém parlamentarismu rozpadá. Podstatu parlamentarismu definuje jako »tvoření směrodatné státní vůle kolegiátním orgánem, voleným lidem na základě všeobecného a rovného práva hlasovacího, tedy demokraticky, podle principu většiny.« S touto definicí nelze souhlasiti pro příliš neurčitý pojem »směrodatné státní vůle«. Jest na př. kontrola vlády také tvořením směrodatné státní vůle? Parlamentarism sám velmi trefně definuje »jako kompromis mezi demokratickým požadavkem svobody a zásadou diferencující dělby práce jakožto zásady, která podmiňuje všechny sociálně-technický pokrok«. Z tohoto výměru se rozvinují myšlenky o reformě. Jest to především hlasování lidu a iniciativa lidu, o kterých plným právem praví, že jsou schopny dalšího rozvoje a slučitelný se zásadním zachováním parlamentarismu a vůbec vhodné v moderním státu. Závislost poslance na politické straně považuje za důsledek poměrného zastoupení a dokonce by si přál, aby strany mohly delegovati k určitým otázkám speciální odborníky místo pevně zvolených poslanců — názor zřejmě nepromyšlený. Zmiňuje se o možnosti hospodářského parlamentu jako tělesa poradního, vyslovuje se však pro ti dvoukomorové soustavě i proti nahrazení parlamentu stavovským zastupitelstvem. Přechází k otázce většiny a

menšiny. »Princip absolutní většiny znamená relativně největší přiblížení k ideji svobody.« Zároveň však »právo většiny předpokládá existenční oprávnění menšiny.« Proto většina nesmí integrálně uplatňovati své panství, ale nutno se přidržeti kompromisu mezi oběma směry. S toho hlediska považuje za vítané poměrné zastoupení a z toho plynoucí koalici stran. Na konec se vyslovuje proti diktatuře, která může trvati jen tak dlouho, pokud jest víra v její metafysicko-náboženské základy, jinak však musí ustoupiti neodolatelnému pudu ke svobodě a demokracii. — Knížka, jejíž myšlenkový postup tu byl stručně nastíněn, přichází jistě vhod v dnešní pohnuté době, kdy u nás se teprve zvolna a bolestně tvoří tradice parlamentarismu. Překlad jest plynňý. Zpa.

Rudolf Hudec: **Zrušit či ponechat volební právo vojákům?** Zvláštní otisk z revue Parlament č. 4—5. Autor se přimlouvá za to, aby volební právo bylo sice odejmuto vojákům, avšak ponecháno vojenským gážistům a četníkům. Uvádí zejména, že nelze s hlediska demokracie souhlasiti se vzetím volebního práva celé skupině asi 30.000 osob pro celý život, když ani dosavadní zkušenosti neukázaly, že by důstojníci, rotmistři nebo četníci se aktivně účastnili volební agitace. Odejmutí volebního práva celému stavu, jakým jsou vojenští a četniční gážisté, by bylo v přímém rozporu s ústavou. Zpa.

Prof. dr. Jaroslav Kaláb: **Politika vědou a uměním.** Politika. Svazek IV. Praha, 1926. Str. 26. Cena Kč 10.—.

Autor polemisuje s názorem Weyrovým, projeveným v Zeitschrift für öffentliches Recht a v rektorské přednášce »Politika a věda o státním právu«, že politika není ani vědou ani uměním, nýbrž prostou dovedností, k níž třeba jen poctivosti, praktičnosti, střízlivosti a chytrosti. Pokouší se na základě výsledků, k nimž dospěl ve spise »Úvod ve studium právnických method«, vymeziti pojem vědy a umění tak, aby jimi i politika byla zahrnuta, a výtce stranickosti, frázovitosti, nevěcnosti, kterou Weyr stíhá činnost některých politiků čelí tím, že těmto zjevům upírá charakter politiky. Má za povážlivé odkazovati politiku na zdravý rozum a poctivost průměrného člověka, pokládaje i pro politika za důležité systematické (vědecké) zpracování dosavadních zkušeností, jež by oživilo zanedbaný kout vědění, poznatky o společenském životě. Z dnešní politické bídy vidí východisko v uvědomění, že k politice je třeba těchže vlastností jako ke vědě a umění. —ř.

Z ČASOPISŮ. Archiv za pravne i društvene nauke, Beograd. Roč. XII. (XXIX.) Č. 4; Dr. M. P. Čubinski; Kriminální politika jako věda